

Žodis Gita reiškia „giesmė“. Kaip Biblijoje Saliamono giesmė tradiciškai vadinama „Giesmių giesmė“, nes buvo interpretuojama kaip galutinės Izraelio sąjungos su Dievu (lyginant ją su žmogiška santuokine meile) simbolis, taip ir Bhagavad-gita Hinduizmui yra didžioji ir nepranokta giesmė, kuri žmogiškojo gyvenimo paslaptį atrado besąlygiškame atsidavime Krišnai ir Jo įsisąmoninime.

Vedos Hinduizmui suteikia pagrindines kulto ir aukojimo idėjas, o Upanišados vysto kontempliacijos metafiziką; Bhagavad-gitą galima laikyti didžiu veikalu apie „aktyvų gyvenimą“. Bet iš tikrųjų ji yra kažkas daugiau, nes linkusi garbinimą, veiklą ir kontempliaciją sujungti su tokiu kasdieninių pareigų vykdymu, kuris anuos tris transcenduoja savo aukštesne pasyvaus veikimo sąmone, tampant transcendentinės valios paklusniu instrumentu. Vedos, Upanišados ir Gita gali būti laikomos pagrindiniais didžiosios Indijos, seniausios žemėje gyvuojančios kultūros ir religinės civilizacijos literatūriniais ramsčiais. Gita išlieka absoliučiai gyvybinga ir šiandien. Tai patvirtina tokie didieji reformatoriai kaip Mohandas Gandhi ir Vinoba Bhave, kurie savo gyvenimą ir veiklą spontaniškai grindė jos mokymu, ir iš tiesų išsamiai ją pakomentavo savo mokiniam. Dabartinis vertimas ir komentaras yra dar vienas neblėstančios ir gyvybingos gitos svarbos pasireiškimas. Svami Bhaktivedanta Vakarams taikliai primena, kad mūsų hiperaktyvi, vienapusiška kultūra susidūrė su krize, kuri gali pasibaigti susinaikinimu, nes jai trūksta autentiškos metafizinės sąmonės vidinės gelmės. Be tokios gelmės mūsų moraliniai ir politiniai pareiškimai yra tik tuščiažodžiavimas. Jei Vakaruose Dievą galima patirti tik kaip „mirusį“, tai tik dėl vidinio skilimo ir nusitolinimo, kurie charakterizuoja vakarietišką protą ir jo kryptingą pasišventimą tik vienai gyvenimo pusei: tam kas išoriška, objektyvu ir kvantizuojama. „Dievo mirtis“ (ir po jos sekusi nuoširdaus moralės jausmo, pagarbos gyvenimui, žmogiškumui, vertei, mirtis) išreiškia vidinės, subjektyviosios gyvenimo pusės mirtį: tos pusės, kuri tradicinėse religijose buvo patiriama kaip Dievo sąmonė. Ne susitelkimas į Dievo idėją ar sampratą, juolab į Dievo atvaizdą, o akivaizdos su galutiniu realybės ir prasmės pagrindu, iš kurio gyvybė ir meilė galėjo spontaniškai sužydėti, pojūtis.

Suvokti Aukščiausią „Žaidėją“, kurio "žaismas" (līla) reiškiasi milijonais pavidalų ir neišsenkančia būtybių bei įvykių gausa - štai kas mums suteikia atsakymą į gyvenimo prasmės klausimą. Tik kai mes pradėdame gyventi suvokdami kosminį šokį ir judame pagal Šokėją, gyvenimas įgyja tikrą matmenį. Tai rimčiau ir kartu ne taip rimta, kaip žmogaus, nesuvokiančio šio vidinio kosminio dinamizmo, gyvenimas. Gyventi be šios nušvitusios sąmonės yra tas pats, kas gyventi lyg nešulinis gyvulys, tragiškai rimtai velkant savo gyvenimą kaip didelę ir nepakeliamą našta (žr. Sizifo mito Kamiu interpretaciją). Rimtumas, su kuriuo žmogus priima savo individualią ir atskirtą savastį, yra naštos svoris. Gyventi gyvenimą, sutelktą į Kitą, gyventi su tikra sąmone - reiškia pamesti tą rimtumą, kuris svarbus tik sau pačiam, ir gyventi gyvenimą kaip „žaismą“ sajungoje su Kosminiu Žaidėju. Tik Jį vieną žmogus gali vertinti rimtai. Bet vertinti Jį rimtai - reiškia visame kame atrasti džiaugsmą ir spontaniškumą, nes viskas yra dovana ir malonė. Kitaip tariant, gyventi savanaudiškai - reiškia vilkti gyvenimą kaip nepakeliamą našta. Gyventi nesavanaudiškai – reiškia gyventi džiaugsmu, patį gyvenimą patiriant kaip ir meilę ir dovaną. Būti mylinčiu ir duodančiu - reiškia būti kanalu, kuriuo Aukščiausias Duodantysis pasaulyje apreiškia savo meilę.

Tačiau kai kuriems, ją skaitantiems dabarties (prievartos ir karų) kontekste, Gita sukelia problemą, parodančią Vakarų krizę. Panašu, kad Gita pripažįsta ir pateisina karą. Ardžuna yra raginamas atiduoti savo valią Krišnai ir kovoti su priešais (kurie yra taip pat jo giminaičiai), nes jo, princo ir kario, pareiga yra kariauti. Mums vėl primenamas nesmagus faktas: kaip ir judaizme, islame ar krikščionybėje, hinduizme yra iš „Dievo valios“ kilusio „Švento karo“ samprata. Ir dar mums primenama, kad istorijoje ši samprata buvo sekuliarizuota ir be krašto išpūsta. Dabar ši idėja tokia „paplitusi“, kad skerdynės, prievarta, revoliucijos, priešų žudymas, ištisu populiacijų išnaikinimas ir netgi genocidas jau tapo gyvenimo būdu. Šiandien žemėje vargiai besurastumėm tautą, kuri nebūtų nei trupučio pasidavusi prievartos filosofijai ar misticizmui. Vienaip arba kitaip, kairieji ar dešinieji, ar būdas gintis nuo išpampusio isteblišmento, ar džiunglėse improvizuota partizaninė vyriausybė, ar kalbos apie policinę valstybę, ar apie geto revoliuciją – žmonių rasė poliarizavosi į stovyklas, kurios ginkluojasi bet kuo, pradedant Molotovo kokteiliais, baigiant pačiais įmančiausiais technologiškais mirties įrankiais. Tokiu momentu mokymas apie karą iš „Dievo valios“, jei su juo nebus elgiamasi ypatingai atsargiai, gali būti pražūtingas. Nes atrodo, kad praktiškai visi galvoja ta linkme, išskyrus keletą jautrių ir geranoriškų sielų (dažniausiai būtent tokie žmonės ir skaitys šią knygą).

Gita nepateisina karo ir nepropaguoja mistikos, siejamos su karais. Čia karas laikomas priimtinu tik tam tikros senosios kultūros kontekste, kuriame jis galėjo būti ir buvo visaip ribojamas. (Griežtų religinių apribojimų karui krikščioniškais viduramžiais palyginimas su vėlesne raida, su šiais laikais, kai kariauja valstybės (žinoma, remiamos religinių institucijų) būtų pamokantis). Ardžuna jaučia instinktyvų pasibjaurėjimą karu - tai pagrindinė priežastis, dėl kurios karas buvo pasirinktas atgrasiausios pareigos pavyzdžiu. Gita sako, kad žmogus gali turėti tyrus ketinimus ir vadovautis Krišnos sąmone net tokiose situacijose, kurios atrodo labiausiai „nedvasingos“.

Tokia sąmonė prievartos naudojimui taikys pačius griežčiausius apribojimus, nes ši prievarta bus ne savanaudiškų interesų, juolab ne žiaurumo, sadizmo ar tiesiog kraujo troškimo vedama.

Žinoma, Froido ir kitų šiuolaikinių mokslininkų atradimai mus įspėjo, kad tam tikri kultūros ir sąžinės imperatyvai gali atrodyti tyri paviršiuje, bet būti gyvuliški šaknyje. Didžiausi nusikaltimai žmoniškumui buvo daromi vardan „humanizmo“, „civilizacijos“, „progreso“, „laisvės“, „mano šalies“ ir žinoma „Dievo“. Tai primena mums, kad ugdydami vidinę, dvasinę sąmonę, mes nuolatos susidursime su savęs apgaudinėjimo, narcisizmo ir teisuoliško tiesos vengimo pavojais. Kitaip tariant, ugdyti savyje teisumo arba ramybės jausmą, ir šį subjektyvų jausmą padaryti paskutiniu visa ko matu, yra standartinė religingų ar dvasingų žmonių pagunda. Kol šis teisumo jausmas pas juos išlieka, jie gali padaryti viską pasaulyje. Bet šis vidinis pojūtis (kaip Auschwitzo ir Eichmanno atvejai parodė) gali egzistuoti kartu su aukščiausiu žmogaus sugedimo laipsniu.

Dvasiniai ieškojimai pavojingi dėl to, kad apie jų nuoširdumą negalima spręsti vien remiantis savo izoliuotu subjektyvumu. Vien tai, kad aš esu užsidegęs, visiškai nieko neįrodo. (Kaip ir tai, kad aš nesu užsidegęs.) Mes nekuriame savo gyvenimo vien tik pagal save. Bet koks bandymas taip pasielgti galiausiai reikštų, kad savo individualybę mes tvirtiname kaip galutinę ir aukščiausią. Tai yra savi-stabmeldystė, kuri visiškai priešinga „Krišnos sąmonei“ ar bet kokiam kitam autentiškai religinės ar metafizinės sąmonės formai.

Gita įžvelgia, kad pagrindinė žmogaus problema yra jo liguistas vengimas gyventi pagal kito, o ne savo valią. Nes gyvenime bandydamas remtis vien savo individualia valia, žmogus anaipol netampa laisvas; jį pavergia dar svetimesnės ir labiau klaidinančios jėgos, nei jo paties trumpalaikės užgaidos. Projektuodamas save į ateitį žmogus save išstumia iš dabarties. Jis bando sukurti sau ateitį, atitinkančią jo fantazijas, ir bėga nuo dabarties, kurios negali priimti iki galo. Visgi, kai jis patenka į ateitį, kurią norėjo sau sukurti, ji tampa dabartimi, kuri jam vėlgi bjauri. Būtent tai jis pats sau susikūrė – savo paties karmą. Priimdamas dabartį tokią, kokia ji yra, su visa realybe, žmogus iš karto pradeda sutarti ir su savo karma ir su apvaizdos valia, kuri, pasirodo yra labiau jo paties, nei tai, ką jis dabar paviršutiniškai suvokia kaip „savo paties valią.“ Atsisakydamas šios klaidingos, iliuziškos ir paviršutiniškos laisvės žmogus susiliečia su jame glūdinčiu vidiniu realybės ir laisvės pagrindu - Dievo, Krišnos, Lemties ar Tao valia. Nors šios sampratos nėra visiškai tapačios, bet turi daug ką bendro. Tik būdamas atviras netikėtų galimybių begalybei, pranokstančiai jo paties vaizduotę ir sugebėjimą planuoti, žmogus iš tikro patenkina savo laisvės poreikį. Gita kaip ir Evangelija, moko mus gyventi suvokiant vidinę tiesą, kuri yra nepasiekiamas mūsų mintims ir todėl negali būti mums pavaldi. Sekdami paskui apetitą valdžiai, esame savo pačių apetito vergai. Pakludami vidinei tiesai, galų gale esame laisvi.